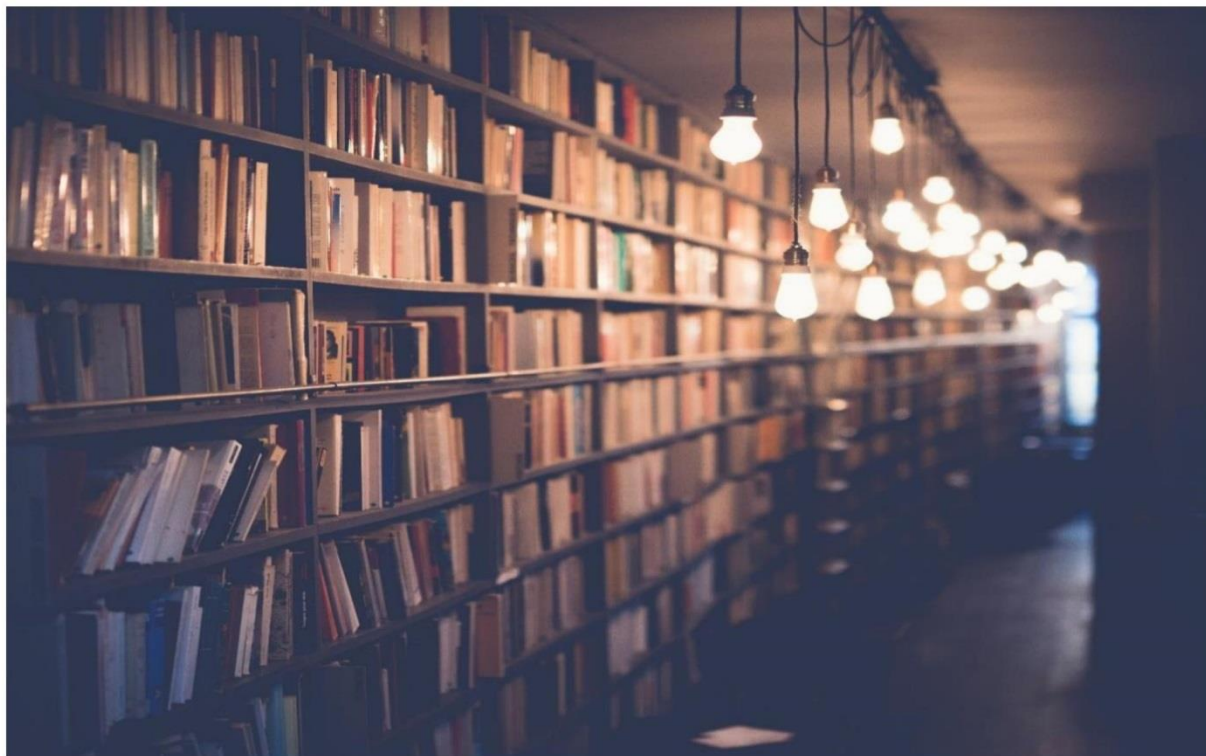

ACADEMIA ROMÂNĂ – FILIALA IAȘI
INSTITUTUL DE CERCETĂRI ECONOMICE ȘI SOCIALE „GH. ZANE”

9-11 decembrie 2021
Online

SIMPOZION ȘTIINȚIFIC NAȚIONAL

PARADIGMA CONȘTIINȚEI

ABORDĂRI MULTI ȘI INTERDISCIPLINARE

Ediția a III-a: Conștiința și provocările societății actuale

COMITET ORGANIZARE:

CS III dr. Aurora Hrițuleac, Institutul de Cercetări Economice și Sociale „Gh. Zane”, Academia Română, Filiala Iași
CS III dr. Liviu-Adrian Măgurianu, Institutul de Cercetări Economice și Sociale „Gh. Zane”, Academia Română, Filiala Iași
CS dr. Cristina Maria Bostan, Institutul de Cercetări Economice și Sociale „Gh. Zane”, Academia Română, Filiala Iași
CS III dr. Irina Frasin, Institutul de Cercetări Economice și Sociale „Gh. Zane”, Academia Română, Filiala Iași
CS dr. Lavinia-Andreea Codrea, Institutul de Cercetări Economice și Sociale „Gh. Zane”, Academia Română, Filiala Iași
CS III dr. Ionuț Bârliba, Institutul de Cercetări Economice și Sociale „Gh. Zane”, Academia Română, Filiala Iași
CS I dr. Eugen Huzum, Institutul de Cercetări Economice și Sociale „Gh. Zane”, Academia Română, Filiala Iași

COMITET ȘTIINȚIFIC:

Conf. univ. dr. Romeo Asiminei, Departamentul de Sociologie și Asistență Socială, Facultatea de Filosofie și Științe Politice, „Universitatea Alexandru Ioan Cuza” din Iași
Prof. univ. dr. Petru Bejan, Departamentul de Filosofie, Facultatea de Filosofie și Științe Politice, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași
CS dr. Cristina Maria Bostan, Institutul de Cercetări Economice și Sociale „Gh. Zane”, Academia Română, Filiala Iași
Conf. univ. dr. Ana Maria Cazan, Facultatea de Psihologie și Științele Educației, Universitatea Transilvania din Brașov
Prof. univ. dr. Adrian Lesenciuc, Academia Forțelor Aeriene „Henri Coandă” Brașov
Lect. univ. dr. Cezar Hârlăoanu, Facultatea de Teologie Ortodoxă „Dumitru Stăniloae”, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași
CS III dr. Aurora Hrițuleac, Institutul de Cercetări Economice și Sociale „Gh. Zane”, Academia Română, Filiala Iași
Prof. univ. dr. Dragoș Iliescu, Școala Doctorală – Facultatea de Psihologie și Științele Educației, Universitatea din București
CSI Ionuț-Constantin Isac, Institutul de Istorie „George Barițiu”, Filiala Cluj-Napoca a Academiei Române
Asist. univ. dr. Mihaela Man, Departamentul de Psihologie, Facultatea de Științe Socio-Umane, Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu
Prof. univ. emerit dr. Ioan Neacșu, Facultatea de Psihologie și Științe ale Educației, Universitatea din București
CS III dr. Liviu-Adrian Măgurianu, Institutul de Cercetări Economice și Sociale „Gh. Zane”, Academia Română, Filiala Iași
Conf. univ. dr. Camelia Soponaru, Facultatea de Psihologie și Științe ale Educației, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași
Lect. univ. dr. Radu-Ioan Popa, Departamentul de Asistență Socială, Jurnalism, Relații Publice și Sociologie, Facultatea de Științe Socio-Umane, Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu
Conf. univ. dr. Mihaela Rădoi, Departamentul de Filosofie și Departamentul de Sociologie și Asistență Socială, Facultatea de Filosofie și Științe Politice, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași
Prof. univ. emerit dr. Traian Dinorel Stănculescu, Facultatea de Filosofie și Științe Politice, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași
Lect. univ. dr. Tudor Stanciu, Centrul de consiliere, orientare în carieră și incluziune socială, Universitatea Tehnică „Gh. Asachi” din Iași
Prof. univ. dr. Ioan Alexandru Tofan, Facultatea de Filosofie și Științe Politice, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași
Lect. univ. dr. Lavinia Țănculescu-Popa, Facultatea de Psihologie și Științe ale Educației, Universitatea Hyperion, București

ORGANIZATORI INSTITUȚIONALI:

Institutul de Cercetări Economice și Sociale „Gh. Zane”, Academia Română, Filiala Iași
Facultatea de Psihologie și Științe ale Educației, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași
Școala Doctorală – Facultatea de Psihologie și Științele Educației, Universitatea din București
Departamentul de Filosofie și Departamentul de Sociologie și Asistență Socială, Facultatea de Filosofie și Științe Politice, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași
Academia Forțelor Aeriene „Henri Coandă”, Brașov
Muzeul Național al Literaturii Române Iași
Asociația Română de Analiză Jungiană, București
Facultatea de Psihologie și Științele Educației, Universitatea Transilvania din Brașov
Departamentul de Psihologie, Facultatea de Științe Socio-Umane, Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu
Centrul de consiliere, orientare în carieră și incluziune socială, Universitatea Tehnică „Gh. Asachi” din Iași
Inspectoratul Școlar Județean Iași
Facultatea de Teologie Ortodoxă „Dumitru Stăniloae”, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași

ACADEMIA ROMÂNĂ – FILIALA IAȘI

Simpozionul Științific Național

Paradigma conștiinței – abordări multi și interdisciplinare

Ediția a III-a: Conștiința și provocările societății actuale

09 - 11 decembrie 2021 – online

PROGRAM ȘI REZUMATE

Link-uri acces (Zoom):

Ziua I (09 decembrie 2021): <https://us02web.zoom.us/j/89116495051>

Ziua II: (10 decembrie 2021): <https://us02web.zoom.us/j/82570511154>

Ziua III: (11 decembrie 2021): <https://us02web.zoom.us/j/84295240179>

**INSTITUTUL DE CERCETĂRI ECONOMICE ȘI SOCIALE
„GH. ZANE”**

09 decembrie 2021

09:00 – 09:15 Deschiderea Simpozionului

09:15 – 11:00 Prezentări în plen

Moderator: Aurora Hrițuleac

09:15 – 10:00

Profesor univ. emerit dr. Traian Dinorel Stănciulescu

Paradigma transconștiinței: ipotezele justificative ale semio-bio-fotonicii

10:00 – 10:45

Prof. univ. dr. Petru Bejan

Reprezentări ale minții și conștiinței în artele vizuale

10:45 – 11.00 Pauză

11:00 – 14:45 Secțiunea I.

Moderator: Cristina-Maria Bostan

Ionuț-Constantin Isac

***De docta ignorantia* – o viziune contemporană**

Silviu-Petru Grecu

Conștiința socială, identitate democratică și cultură politică

Adrian Lesenciuc

Războiul hibrid ca formă de alterare a conștiinței publice

Cătălin Dîrțu, Camelia Soponaru

Perspective psihologice asupra gândirii

Liviu-Adrian Măgurianu, Daniel Măgurianu

În căutarea unei societăți a conștiinței

14:45 – 15:00 Pauză

15:00 – 17.00 Secțiunea II.

Moderator: Ioan Alexandru Tofan

Ionuț-Alexandru Bârliba

Trei maladii ale modernității

Cristian Constantinescu

Conștientizarea Inconștientului – În căutarea unei fundamentări științifice a cunoașterii absolute apriorice, mijlocită de inconștient

Aurora Hrițuleac

Conștiința și riscurile existențiale. Integrarea umbrei din perspectiva teoriei lumii prezumate

Ceașu Felicia

Problema emergenței conștiinței

Link acces sesiune 09 decembrie 2021: <https://us02web.zoom.us/j/89116495051>

10 decembrie 2021

09:00 – 09:15 Deschiderea sesiunii de comunicări

09:15 – 11:00 Prezentări în plen

Moderator: Liviu-Adrian Măgurianu

09:15 – 10:00

Conf. univ. habil. dr. Mihaela Boza

Emergența teoriei minții și legăturile acesteia cu conștiința

10:00 – 10:45

Prof. univ. emerit dr. Ioan Neacșu

Trezirea conștiinței umaniste prin conectivitatea generată de triada *reflexivitate, interogație și empatie*

10:45 – 11.00 Pauză

11:00 – 14:45 Secțiunea III.

Moderator: Lavinia Iuliana Țânculescu-Popa

Gabriela-Maria Man

Psihoterapia cu adulții vârstnici: stereotipurile și teama de propria moarte a terapeutului

Adina Cirjan

Dinamica inconștientului, premisă a sublimării creatoare

Cosmin F. Spaschi

Relația conștiință-creier în știința cognitivă a religiei: analogia minții cu un computer la Ioan Petru Culianu

Cristina Maria Bostan, Aurora Hrițuleac, Liviu-Adrian Măgurianu

Anxietatea de moarte și anxietatea asociată bolii COVID-19. Rolul mediator al identificării relaționale religioase și impactul strategiilor de reglare emoțională

Georgeta-Merișor Dominte, Petru Sofragiu

Arta iconografică, expresie pozitiv-vizuală a artei conștiinței

14:45 – 15:00 Pauză

15:00 – 17:00 Secțiunea IV.

Moderator: Ionuț Bârliba

Irina Frasin

Suferința non-umană. Perspective multi-specii asupra pierderii și jelierii

Lavinia Iuliana Țânculescu-Popa

Extinderea conștiinței – între conștiința păcatului și dezideratul *Imitatio Christi*

Cristian Ovidiu Nedu

Extrapolarea modelului conștiinței la nivel cosmic, în budhismul Yogacara

Radu-Ioan Popa, Mihaela Man

Despre sănătate și boală în mediul organizațional - istorie veche, noi provocări

Link acces sesiune 10 decembrie 2021: <https://us02web.zoom.us/j/82570511154>

11 decembrie 2021

09:00 – 09:15 Deschiderea sesiunii de comunicări

**09:15 – 11:30 Secțiunea V.
Moderator: Tudor Stanciu**

Cristina Maria Bostan, Iulia Dromereschi
Conștiința emoțiilor și „The Steadfast Club”

Tudor Stanciu
Analfabetism funcțional, metacogniție și competență pedagogică

Ioana Leontioaia
Curatorii conștiinței trecute - model pentru provocările prezentului

Alina Suceveanu
Conștiința școlarului mic

11:30 – 12.00 Concluzii

Link acces sesiune 11 decembrie 2021: <https://us02web.zoom.us/j/84295240179>

REZUMATE

Paradigma tranconștiinței: ipotezele justificative ale semio-bio-fotonicii

- **Traian Dinorel Stănciulescu**
Facultatea de Filosofie și Științe Politice, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași
- **Shanti Nilaya**
Asociația Română de Studii Semiotice

Rezumat: Dintre toate aspirațiile cognitive ale ființei umane, a justifica faptul că există o ipostază „trans” a ceea ce în mod obișnuit numim conștiință – capacitatea de a genera, stoca și procesa informații cu sens, având ca finalitate stări cognitive-emoționale coerente (negentropice) – face obiectul de interes actual al *semio-bio-fotonicii* (Stănciulescu, Nilaya, 2017). În acest sens, autorii valorifică integrator două categorii de argumente, corelat venite dinspre: *biofotonică*, în măsură să probeze științific existența unui nivel de realitate radiant-informațională care post-există dispariției substratului energo-substanțial aferent, respectiv că acest nivel de trans-realitate poate fi conservat prin structuri de „câmp holografic”, *sine-qua-non* implicând mecanisme de tip (bio-psiho)laser; *semiotică*, în măsură să permită interpretarea mediată a unor semne/fenomene neconvenționale manifeste în orizontul psihologiei transpersonale, al metapsihicii și al tanatologiei, cum ar fi cele de tipul morții clinice NDE, al regresiei hipnotice etc. Sinergia cognitivă generată de studiul corelat al „lumini vii”, atributul prin care viața și conștiința se manifestă – din ce în ce mai relevant susținută de tehnologiile psihotronicii, ale aparatului de biorezonanță etc. – reprezintă poate premiza celei mai tulburătoare emergențe a tuturor timpurilor: *De acum știm, există!*

Cuvinte cheie: tranconștiință; semio-bio-fotonică; rezonanță holografică; supraviețuire; emergență.

Reprezentări ale minții și conștiinței în artele vizuale

- **Petru Bejan**
Facultatea de Filosofie și Științe ale Educației, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași

Rezumat: Demersul de față urmărește să aducă în atenție câteva reprezentări ale minții și conștiinței din istoria artei. Analizate și interpretate în contextul producerii lor, imaginile în cauză „traduc” sau „ilustrează” în bună măsură teoriile filosofice/psihologice aflate în circulație. Vom argumenta, în felul acesta, că unele concepte aparent abstracte sunt prelucrate și transfigurate în registrul artisticității.

Cuvinte cheie: minte; conștiință; istoria artei; reprezentări; imagini.

Emergența teoriei minții și legăturile acesteia cu conștiința

- **Mihaela Boza**
Facultatea de Psihologie și Științe ale Educației, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași

Rezumat: *Teoria minții* este un concept care desemnează o abilitate social-cognitivă, care implică atribuirea de stări mentale, cum ar fi emoții, dorințe, credințe și cunoștințe, atât sieși, cât și altor persoane. A avea o *teorie a minții* înseamnă a înțelege că gândurile și convingerile altcuiva pot fi diferite de cele proprii și de a lua în considerare factorii care au condus la acele stări mentale. Este numită „teorie” a minții deoarece convingerile noastre despre stările mentale proprii, sau ale celorlalți, sunt inferate, sunt teorii implicite, naive, neavând o modalitate directă de a accesa mintea altei persoane. Dezvoltarea *teoriei minții* joacă un rol important în lumea noastră socială deoarece avem nevoie să înțelegem modul în care gândesc oamenii, pentru a le prezice comportamentul, pentru a ne angaja în relații sociale și a rezolva conflictele interpersonale. Pentru început realizez o descriere a aspectelor fundamentale care sunt subsumate *teoriei minții* precum intenționalitate, reprezentare mentală, mentalizare și metacogniție. Conceptul de *teoria minții* a fost obiectul mai multor teoretizări marcate și de câteva controverse, cum ar fi: primatul metacogniției sau al mentalizării, constructivism sau nativism, natură perceptuală sau reprezentatională. Fiind vorba de o abilitate, *teoria minții* are o evoluție în funcție de vârstă, evoluție care este trecută în revistă pe scurt, vizând în special copilăria mică până la vârsta școlară, urmată de precizarea câtorva modalități prin care se poate identifica, încă din copilăria mică, prezența unei *teorii* sau *proto-teorii a minții*.

Cuvinte cheie: teoria minții; abilitate; intenționalitate; metacogniție; copilărie.

Trezirea conștiinței umaniste prin conectivitatea generată de triada *reflexivitate, interogație și empatie*

- **Ioan Neacșu**

Facultatea de Psihologie și Științe ale Educației, Universitatea din București

Rezumat: Studiul nostru se dorește o posibilă imersiune în conștiința omului modern plină de confruntări cu impact negativ urmarea a efectelor puternic tulburătoare ale contextelor și crizelor actuale asupra condiției umane. Putem crea un echilibru holistic, generat de puterea acțiunii emergente a trei valori umaniste. Le-am identificat în : a) reflexivitatea minții critice și constructive; b) interogațiile și autointerogațiile căutătoare de adevăr apropiat realităților trăite; c) vocația valorilor autentice ale empatiei, relațiilor și comunicării interumane. Metodologic, abordările pendulează între conținuturi obiective și subiective, cu argumente bazate nu pe cercetări empirice ci, dimpotrivă, pe deducții nonspeculative și, mai ales pe un exercițiu intuitiv-predictiv. Intenția declarată va fi susținută de evidența scopurilor, emoțiilor și conținuturilor minții optim pozitive, reziliente, creative.

Concepte cheie: conștiința umanistă; reflexivitate mentală; interogație productivă; empatie interumană.

De docta ignorantia – o viziune contemporană

- **Ionuț-Constantin Isac**

Institutul de Istorie „George Barițiu”, Filiala Cluj-Napoca a Academiei Române

Rezumat: Contribuțiile profesorului Pierre-Marie Pouget la valorificarea contemporană a gândirii savantului și filosofului Ferdinand Gonseth (1890-1975) vizează problematica provocărilor sociale actuale la adresa conștiinței. În cuprinsul comunicării de față ne propunem o analiză a reflecțiilor profesorului Pouget asupra semnificațiilor actuale ale conceptului de „docta ignorantia”, înțeles ca expresia unei conștiințe metodologice a cunoașterii științifice, în forma sa cea mai evoluată, care veghează la validitatea demersurilor și rezultatelor gândirii științifice. Astfel, „ignoranta învățată” ne apare drept conștiința puținului pe care îl cunoaștem în comparație cu realitatea spre care ne deschide spiritul nostru cunoscător. Introducerea aparatului conceptual al filosofiei lui Gonseth în discursul despre conștiința cunoscătoare (de ex. conceptele de „orizont de realitate”, „inalterabil”, „inalienabil”, „deschidere la experiență” etc.) este de natură să aducă binevenite clarificări, mai ales sub aspectul evoluției stărilor de conștiință ale subiectului informat. Dar, în opinia noastră, plusul considerabil al asimilării filosofiei idoneismului apare la momentul pragmatic și praxiologic al întregii chestiuni, și anume, atunci când persoana umană relaționează în moduri inovatoare și constructive cu realitatea socială, ca urmare a asimilării spiritului metodologic gonsethian. Nenumăratele provocări ale realității sociale contemporane, originare în procesul cognitiv, însă nereductibile exclusiv la acesta (de ex. necunoașterea și, mai ales, falsa cunoaștere, construită și propagată deliberat) fac, la modul sintetic, obiectul introspecției critice a lui Pierre-Marie Pouget. Concluzia sa, de ordin pedagogic-pragmatic, este remarcabilă: necesitatea transformării sistemului educațional în sensul inițierii și exersării spiritului critic, în scopul dobândirii treptate a conștiinței metodologice sistematice, aprofundabilă pe măsura evoluției cunoașterii.

Cuvinte cheie: cunoaștere; „docta ignorantia”; metodologie; deschidere la experiență; Gonseth.

Conștiința socială, identitate democratică și cultură politică

- **Silviu-Petru Grecu**

Facultatea de Filosofie și Științe Social-Politice, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași

Rezumat: Conștiința socială rămâne, indiferent de mutații teoretice, „nodul central” al studiilor de psihologie socială și politică. Procesele cognitive, atitudinile sociale și comportamentul politic nu pot fi înțelese și explicate în absența acestui strat subsidiar și profund al sinelui social. Prezentul studiu își propune o analiză a relației dintre dimensiunea conștiinței sociale, „Eul” în context politic și rolul variabilelor culturale în configurarea mecanismelor identitare. Indiferent de abordarea paradigmatică (conștiința fiind privită fie ca epifenomen, fie ca parte integrantă a sinelui) conștiința rămâne instanța ultimă ce chestionează rolul moral al individului în spațiul social precum și justetea relațiilor dintre „sine” și „alterus”. În aceste condiții, întrebarea legitimă rămâne: în ce măsură conștiința socială poate contribui la configurarea unei identități democratice? Astfel, identitatea democratică presupune deschiderea spre alteritate, toleranță și recunoașterea socială. În acest context, dimensiunea culturală are rol de matrice formatoare atât pentru conștiința socială cât și pentru identitatea politică. Studiul își propune să analizeze aceste aspecte pornind de la o serie de analize statistice aplicate pe variabile socio-politice extrase din surse secundare de date, relevante pentru cele trei modele de cultură politică incidente în literatura de specialitate: modelul parohial, cultura subiectului și modelul participativ-civic. Primele două modele culturale determină cogniții politice impregnate de diferite tipuri de erori și prejudecăți, în timp ce modelul participativ presupune ieșirea individului din captivitatea totalitarismelor, post-autoritarismelor și încorsetărilor sociale. Astfel, studiul va reliefa, cu ajutorul metodelor cantitative, impactul pe

care îl generează aceste modele de cultură politică asupra raportului dintre identitate și cogniție politică, precum și posibile mutații la nivelul conștiinței sociale.

Cuvinte cheie: conștiința socială; identitate politică; democrație; cultură politică; socializare politică.

Războiul hibrid ca formă de alterare a conștiinței publice

- **Adrian Lesenciuc**

Academia Forțelor Aeriene „Henri Coandă” Brașov

Rezumat: Națiunile, comunități cu memorie și conștiință istorică, se confruntă în ultimele decenii cu o formă diferită de agresiune, cunoscută în limbajul de specialitate drept război hibrid (o traducere neadevătată a conceptului *hybrid warfare*). Spre deosebire de confruntările anterioare, în care centrul de greutate al forței – element fundamental în proiectarea acțiunii militare, reprezentând acel element (fizic sau simbolic) din care o forță militară își obține sau menține libertatea de acțiune sau voința de a lupta – constituia, cel mai adesea, o grupare de forțe de elită, o infrastructură critică sau structura de comandă, odată cu apariția războiului hibrid perspectiva se schimbă fundamental. Scopul confruntării hibride a devenit alterarea conștiinței publice, schimbarea unghiului sub care sunt văzute și înțelese faptele, realitatea, lumea (Lasica, 2015). Confruntarea militară, deși menținută în limitele unor ciocniri posibil de inclus în seria de acțiuni tactice insurgente, nu reprezintă esența războiului hibrid. În contextul noului tip de confruntare, care a fost prefigurată prin studiul lui James N. Mattis și Frank Hoffman din 2005, dar, mai ales, prin lucrarea mai amplă a celui din urmă (Hoffman, 2007), o proiecție strategică vizând efectele noilor tehnologii, cum a fost cea a șefului Statului Major General al Federației Ruse, generalul Valeri Gherasimov, a bulversat întregul eșafodaj teoretic american. Așa-numita „Doctrină Gherasimov” (2013) s-a dovedit a fi o simplă formă de dezinformare prin disimulare doctrinară, alterând nu doar conștiința publică, ci și conștiința critică a analiștilor politici și militari. În noua proiecție, în care „conștiința publică – mai degrabă decât forțele militare sau decât infrastructura – reprezintă ținta primară a inițiatorilor luptei armate” (Manko și Mikhieiev, 2018:13), luarea în considerare a acestei vulnerabilizări la influență reprezintă marea provocare a pregătirii pentru confruntare. Nu există limite impuse de documentele sau tratatele de drept umanitar internațional, prin urmare exploatarea conștiinței publice a devenit o țintă de atins prin intermediul operațiilor cognitive, ca extensie a celor psihologice (PSYOPS) și informaționale (INFO OPS). Prezenta lucrare își propune să se focalizeze teoretic asupra alterării conștiinței publice ca efect al confruntărilor hibride și asupra măsurilor de contracarare a acestora prin pregătirea publicului larg și atingerea unui prag minimal al culturii de securitate și al rezilienței societale.

Cuvinte cheie: conștiință publică; război hibrid; operații psihologice (PSYOPS); operații informaționale (INFO OPS); cultură de securitate.

Perspective psihologice asupra gândirii

- **Cătălin Dîrțu**
- **Camelia Soponaru**

Facultatea de Psihologie și Științe ale Educației, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași

Rezumat: Marcă distinctivă a umanității, ai cărei membri țin să se autodefinească drept ființe raționale, gândirea a stat dintotdeauna sub lupa teologilor, filosofilor și a oamenilor de știință. Componentă privilegiată a arhitecturii psihice, gândirea este o piatră de încercare și pentru psihologie. Cercetări mai vechi și mai noi prin care psihologia și-a adus contribuția la cunoașterea fațetelor mai puțin cunoscute ale procesului gândirii fac obiectul comunicării propuse de noi. Autorii speră să contribuie printr-un astfel de demers la realizarea unei imagini mai clare și mai complete a acestui proces cu prea multe necunoscute.

Cuvinte cheie: gândire; proces; filosofie; teologie; cercetare empirică.

În căutarea unei societăți a conștiinței

- **Liviu-Adrian Măgurianu**
Institutul de Cercetări Economice și sociale „Gh. Zane”, Academia Română, Filiala Iași
- **Daniel Măgurianu**
Ensorinstituut, Oostende, Belgie

Rezumat: Este oare posibilă o societate bazată pe un nivel ridicat de conștiință? Ce fel de oameni ar putea susține o astfel de societate? Lucrarea propune o dezbatere fundamentată pe o societate avansată spiritual, descrisă de Isac Asimov (1982) în „Marginea Fundației” și „Fundația și Pământul”, două dintre volumele din seria „Fundația”. Metafora societății conștiinței de pe planeta Gaia, propusă de celebrul autor și om de știință, are o serie de explicații în literatura științifică actuală: studii despre importanța relațiilor sociale în creșterea calității vieții, studii despre sincronizarea *brain to brain*, studii despre conștiința colectivă și chiar studii venite dinspre științele exacte, cum este fizica. Există unele dovezi preliminare care arată că atenția mentală poate influența sistemele fizice într-un mod instantaneu și non-local. Dovezile sunt interpretate prin intermediul mijloacelor statistice. De exemplu, generatoarele de numere aleatoare (GAN/RNG - *Random number generators*) sunt un instrument utilizat pentru a evalua capacitatea noastră de a influența lumea fizică prin intermediul conștiinței. Site-ul *Global Consciousness Project* (GCP) este o colaborare internațională a cercetătorilor din întreaga lume și este cel mai longeviv experiment din acest domeniu care utilizează RNG-uri. De la începutul proiectului au fost dezvoltate noi studii și instrumente pentru a evalua conștiința colectivă. Implicațiile acestor rezultate fascinează - nu suntem complet separați de mediul nostru, ci avem influență asupra acestuia. Într-o lume plină de separare, dezbinare, prejudecăți și război, omenirea ar avea beneficii profunde dacă ar aproba o viziune globală a interconexiunii și a conștiinței colective. La fel ca pe planeta lui Asimov.

Cuvinte cheie: societatea conștiinței; conștiință colectivă; sincronizare *brain to brain*.

Trei maladii ale modernității

- **Ionuț-Alexandru Bârliba**
Institutul de Cercetări Economice și Sociale „Gh. Zane”, Academia Română, Filiala Iași

Rezumat: Ceea ce înțelegem prin maladie este o caracteristică a culturii și a societății contemporane pe care omul o resimte sub forma unui declin sau a unei pierderi, chiar dacă civilizația noastră se află într-o continuă dezvoltare și „evoluție”. Prima dintre aceste maladii este individualismul. Ordinea lumii pre-moderne, cu toate restricțiile sale, oferea totuși un înțeles intrinsec atât vieții individuale, cât și celei sociale. Odată cu epoca (post)modernă, acest sens se fărâmițează în mici interese și plăceri personale. Astfel, maladia individualismului surprinde o centrare a atenției și a interesului asupra sinelui, în asemenea măsură încât semnificația propriei vieți se îngustează, limitându-se totodată preocuparea pentru celălalt și pentru societate. Cea de-a doua maladie o reprezintă primatul rațiunii instrumentale, fenomenul eficientizării maxime, ca măsură a succesului. Rațiunea instrumentală este acel tip de judecată la care individul apelează atunci când își calculează, în mod economic, mijloacele pentru atingerea anumitor scopurilor, oricare ar fi ele și orice fel de efecte ar putea produce. Cea de-a treia maladie modernă transferă discuția în sfera politicului. Instituțiile și structurile societății industrial-tehnologice restricționează libertatea de alegere a individului într-o manieră de multe ori imperceptibilă. Este vorba despre ceea ce Alex de Tocqueville numește despotismul moale (soft), chiar și al celor mai democratice forme de guvernare. Printre efectele negative ale acestor maladii putem semnală: alienarea socială, adormirea conștiinței morale, lipsa unui sens existențial superior sau a unei perspective de ansamblu asupra lumii în care trăim.

Cuvinte cheie: alienare; individualism; maladie; (post)modernitate; sine.

Conștientizarea Inconștientului – În căutarea unei fundamentări științifice a cunoașterii absolute apriorice, mijlocită de inconștient

- **Cristian Constantinescu**
Asociația Internațională de Psihologie Analitică

Rezumat: Comunicarea aduce în atenție destinul științific al lui Jung care începe cu prima conferință ținută public în anul 1896, în cadrul confreriei studențești „Zofingia”: „Zonele de frontieră ale științei exacte”, doar la un an după momentul în care secretul viselor i se revelase doctorului Sigmund Freud, prin analiza amănunțită a visului cu „Injecția Irmei”. El este hotărât să pună întrebări de „interes vital” care „transcend frontierele inter-disciplinare” și să spună adevărul chiar dacă ar provoca o „neplăcere universală”. Cerând ca psihicul să fie tratat ca un factor imaterial îndreptățit la propriul său domeniu, ireductibil la cel biologic material, dar de asemenea ireductibil la cel cognitiv conștient, Jung era pregătit și de colaborarea cu Freud și de despărțirea de el. În cel mai înalt punct al carierei lansează conceptul de

sincronicitate, creat împreună cu Wolfgang Pauli și prezentat la Conferințele Eranos în 1951. Nemaiputând să opereze cu termeni de miracol sau magic, Jung introduce termenul de sincronicitate pentru a explica fenomenele de relativizare a timpului și spațiului, a principiului cauzalității și a celui de conservare a energiei, fenomene observate în numeroase cazuri sau experimente științifice. Alături de Jung, acum 70 de ani la conferința Eranos, Mircea Eliade conferențiază despre Timp și Eternitate și are un *rêve éveillé* despre ieșirea din timp. Comunicarea trece în revistă istoricul eforturilor științifice de conștientizare și analiză a structurilor psihismului inconștient. De asemenea, este analizată propunerea psihiatrului elvețian Carl Gustav Jung, în urma unei re-lecturări critice gnoseologice și psihologice a vieții și culturii, a unor termeni tehnici și științifici specifici (complex emoțional, arhetip, inconștient colectiv, individuale), în jurul cărora s-a format în timp o importantă comunitate internațională de analiști jungieni.

Cuvinte cheie: sincronicitate; arhetip; Jung; Freud; Pauli; Eliade; Eranos.

Conștiința și riscurile existențiale. Integrarea umbrei din perspectiva teoriei lumii prezumate

- **Aurora Hrițuleac**

Institutul de Cercetări Economice și Sociale „Gh. Zane”, Academia Română, Filiala Iași

Rezumat: Cercetarea din domeniul *riscurilor existențiale* susține că umanitatea se află într-un moment crucial al istoriei sale, existând acel cumul de factori și condiții care face posibil fie colapsul civilizației, fie auto-distrugearea ca specie (Ord, 2020). Dat fiind că mare parte a acestor riscuri pun în pericol potențialul pe termen lung al umanității și sunt de natură antropogenică, soluționarea lor implică o schimbare profundă la nivelul conștiinței, și conștientă, individuale și colective. Există însă premisele acestei modificări atât de necesare? Și cum poate fi realizată? Conform teoriei lumii prezumate (Parkes, 1975; Janoff-Bulman, 1992), care interpretează reacția la pierdere și doliu, indivizii se bazează, în propria evaluare și în evaluarea realității, pe un set de prezumții care sunt, de cele mai multe ori, nu doar lipsite de fundament empiric ci și mistificatoare. Acest set de prezumții a fost identificat și investigat prin raportare la o serie de concepte din domeniile psihologiei sociale și al psihanalizei. Cu toate acestea, nu există niciun demers prin care să se exploreze, în profunzimea și complexitatea ei, relația cu conceptul psihanalitic de „umbră” (Jung, 1945). Comunicarea prezintă analizează din perspectivă teoretică relevanța conceptului de „umbră” pentru teoria lumii prezumate. Totodată, își propune identificarea unor argumente care să susțină teza că integrarea „umbrei” la nivel individual și colectiv poate contribui la conștientizarea, asumarea și soluționarea riscurilor existențiale.

Cuvinte-cheie: conștiință; conștientă; riscuri existențiale; lume prezumată; „umbră”.

Problema emergenței conștiinței

- **Ceașu Felicia**

Institutul de Cercetări Economice și Sociale „Gh. Zane”, Academia Română, Filiala Iași

Rezumat: Lumea imediată în care trăiește omul este aceea a mediului natural înconjurător și a mediului social, dar și aceea a propriei sale realități. În această lume mai restrânsă se află creierul biologic și chiar noile creiere electronice care suscită atât de mult interes. În ultimii șapte ani au apărut o serie de asociații științifice, lucrări, congrese care abordează problemele minții și conștiinței din diferite puncte de vedere, nu numai prin prisma filosofiei și psihologiei. Fără îndoială, creierul biologic este un dispozitiv informațional. De la tranzistor la circuitul integrat, la microprocesor, automate celulare și rețele neurale, agenți inteligenți, calculatoare moleculare și calculatoare cuantice, până la creiere electronice de tip Hugo de Garis, toate acestea sunt dispozitive și sisteme informaționale. Ele procesează informație. Marile descoperiri ale secolului al XX-lea (relativitatea, mecanica cuantică, biologia genetică, neurofiziologia, științele computeriale, I.A.) sunt cele care au readus în prim plan conștiința ca temă a filosofiei mentalului (*mind philosophy*) și, mai mult, ca subiect pentru o nouă filosofie a conștiinței și chiar pentru o știință a conștiinței. Concept principal al filosofiei mentalului, alături de „eu”, „intenționalitate”, „evenimente mentale”, „credință” (*belief*), „credibilitate” (*reliability*), „reprezentare”, „personalitate”, „emoție”, „subiectivitate”, conceptul de „conștiință” se află astăzi în centrul atenției datorită problemelor apărute în filosofia unui nou tip de științe – cele computeriale și cele ale cogniției. În acest studiu voi analiza câteva contribuții importante ale unor filosofi ai minții în ceea ce privește problema emergenței conștiinței.

Cuvinte-cheie: conștiința; mental; creier biologic; creier electronic; informație.

Psihoterapia cu adulții vârstnici: stereotipurile și teama de propria moarte a terapeutului

- **Gabriela-Maria Man**

Facultatea de Științe Socio-Umane, Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu

Rezumat: Psihoterapeuții sunt solicitați să observe, evalueze și să susțină procesul de schimbare a comportamentelor, cognițiilor și emoțiilor clienților lor. În acest sens, e foarte importantă observarea propriilor atitudini, cogniții, emoții și comportamente astfel încât acestea să nu influențeze actul terapeutic. Studiile de specialitate relevă că psihoterapeuții dețin informații eronate despre adulții de vârstă avansată, iar acest lucru are un impact asupra evaluării adulților vârstnici, dar are un impact și asupra deciziilor aferente actului terapeutic. Evitarea preluării clienților vârstnici, pesimismul în ceea ce privește diagnosticul, direcționarea spre intervenții de scurtă durată și banalizarea suferinței clienților vârstnici sunt doar câteva forme de tratare diferențiată a acestora. Explicațiile referitoare la cognițiile, emoțiile și comportamentele diferite ale psihoterapeuților față de adulții vârstnici sunt multiple. Teamă de propria moarte a terapeutului este o posibilă explicație, la fel și teama de procesul de îmbătrânire.

Cuvinte cheie: adulți vârstnici; psihoterapie; teamă de propria moarte; discriminare.

Dinamica inconștientului, premisă a sublimării creatoare

- **Adina Cîrjan**

Facultatea de Filosofie și Științe Social-Politice, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași

Rezumat: Durerea și anxietatea fac parte din existența noastră. Avem nevoie de instrumente pe care să le folosim în contracararea suferinței inerente ființării. Acest aspect implică pătrunderea în necunoscutul din noi, în teritorii neexplorate. Toate caracteristicile respinse, ignorate, refutate, negate sau reprimite se aglutinează în așa-zisa „umbră”. Aceasta poate deveni centrul de gravitație al inconștientului personal care creează perturbări ale comportamentului, atitudinilor conștiente și chiar somatizări prin acumularea energiei. Cu toate că în general noi avem impresia că știm ce înseamnă binele, adeseori îl ignorăm. Baza oricărei tensiuni poate fi generată de diferite situații: conflictul dintre cunoașterea rațională și comportament, teorie versus practică, cogniții versus atitudini și comportamente ignorante, conștient versus inconștient. Lucrarea abordează aspecte ale dinamicii inconștientului surprinse din perspective psihanalitice, existențiale și energo-informaționale, transpuse într-un limbaj simbolic al sublimării creatoare ca mecanism de coping adaptativ.

Cuvinte cheie: conștient; inconștient; umbră; energie; sublimare.

Relația conștiință-creier în știința cognitivă a religiei: analogia minții cu un computer la Ioan Petru Culianu

- **Cosmin F. Spaschi**

Facultatea de Filosofie și Științe-Social Politice, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași

Rezumat: Pentru a exemplifica maniera în care structurile de bază ale minții umane sunt implicate în alcătuirea reprezentărilor de ordin religios, savantul Ioan Petru Culianu susține o teorie cognitivă extrem de marcantă pentru gândirea spațiului american din ultima parte a secolului XX. Astfel, gânditorul amintit demonstrează că vorbim despre o analogie între mintea umană și computer, structurile de ordin religios având pentru indivizii umani o funcție similară cu cea a unui sistem de operare pentru un calculator. Implicit, viziunea pe care o ilustrează Culianu ajunge să demonstreze că locul de apariție al tuturor formelor religioase este situat la nivelul minții umane. În cadrul prezentării pe care o propun, voi porni de la această teză definitorie pentru cultura americană din deceniile trecute și voi ilustra limitele unei astfel de abordări. În principal voi adopta viziunea lui John Hick, cel care argumentează că este extrem de dificil să realizăm o analogie între procesele fizice desfășurate în creier la nivel biologic și reprezentările de la nivelul conștiinței, inclusiv cele de natură religioasă. Așadar, intenția mea din cadrul intervenției de față este aceea de a valorifica studiile recente din cadrul științei cognitive a religiei pentru a oferi o perspectivă actuală în raport cu importanța reprezentărilor religioase pentru ființele umane. Totodată, voi miza pe o perspectivă pluralistă încercând să demonstrez că, la bază, toate sistemele religioase de pe mapamond vizează un număr de trăsături generale, doctrinele religioase constituite istoric valorificând diferit o serie de structuri și de valori comune pentru toți oamenii.

Cuvinte cheie: cognitivism; mintea umană; software; Ioan Petru Culianu; John Hick.

Anxietatea de moarte și anxietatea asociată bolii COVID-19. Rolul mediator al identificării relaționale religioase și impactul strategiilor de reglare emoțională

- **Cristina Maria Bostan**
- **Aurora Hrițuleac**
- **Liviu-Adrian Măgurianu**

Institutul de Cercetări Economice și Sociale „Gh. Zane”, Academia Română, Filiala Iași

Rezumat: Anxietatea asociată bolii COVID-19 este salientă ca urmare a incertitudinii soluțiilor oferite pentru gestionarea pandemiei în contextul virusului SARS-Cov 2, făcând posibilă activarea credințelor culturale profunde pentru a rezolva realitatea conflictului biologic posibil (spre exemplu, moartea). Teoria gestionării terorii (Greenberg, Solomon și Pyszczynski, 2015; Becker, 1973) oferă un cadru fundamental pentru înțelegerea modului în care anxietatea de boală și de moarte sunt gestionate prin intermediul religiei (spre exemplu, prin intermediul identificării relaționale religioase). Această cercetare testează în ce măsură există o relație determinantă între anxietatea de moarte și anxietatea bolii COVID-19, și rolul mediator al identificării relaționale religioase, în timp ce sunt controlate prezența și căutarea sensului vieții, precum și anul de studiu al participanților. Adițional, este testat și rolul moderator al strategiilor de reglare emoțională. La cercetare au participat 422 studenți voluntari. Rezultatele scot în evidență rolul determinant semnificativ al anxietății de moarte asupra anxietății bolii COVID-19 și asupra identificării relaționale religioase. Impactul interacțiunii strategiilor de reglare emoțională și a anxietății de moarte, asupra anxietății COVID-19, evidențiază un rol disfuncțional atât al reinterpretării cognitive cât și a suprimării emoționale. Identificarea relațională religioasă este asociată pozitiv semnificativ cu anxietatea bolii COVID-19, iar efectul direct, deși nesemnificativ, indică o tendință de creștere a anxietății bolii COVID-19. Explicațiile, precum și implicațiile practice dezbat efectele paradoxale aparente ale rezultatelor cercetării. Câteva explicații posibile sunt avansate utilizând un cadru multidisciplinar, explicații din domeniul neuroștiințelor și psihologiei precum: saliența morții prin anxietatea bolii COVID-19, utilizarea identificării relaționale religioase ca mecanism reglator, prezența erorilor cognitive umane, supra-activitatea sistemului neuronal dopaminergic, dar și percepția pregătirii pentru moarte.

Cuvinte cheie: anxietatea de moarte și boala COVID-19; identificare relațională religioasă; strategii de reglare emoțională; sensul vieții.

Arta iconografică, expresie pozitiv-vizuală a artei conștiinței

- **Georgeta – Merișor Dominte**
- **Petru Sofragiu**

Arta Sacră, Facultatea de Teologie Ortodoxă, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași

Rezumat: Exacerbarea depreciierilor, violențelor și distrugerilor, cu care ne confruntăm din ce în ce mai des, se reflectă și în domeniul vizual artistic, în care destule creații, pe lângă că ne atenționează asupra unui stres repetat, uneori ni-l întrețin prin mesajele care îl includ și prin modalitățile persuasive ori șocante de exprimare. Rămâne astfel, de o acută și repetabilă actualitate, problema conștiinței față de ceea ce se transmite, se receptează și generează reacții, nu doar a celor de dezaprobare, repulsie sau amendare a unor aspecte negative, dar chiar și de imitare/preluare/dezvoltare a acestora. O alternativă de îndepărtare și de înlocuire a unui astfel de stres epuizant cu o revigorare necesară, curățitoare de impurități, este orientarea conștientă și asumată către sublimarea mesajului și a formei prin care acesta este adresat ființelor umane, spre a deveni mai responsabile față de orientările și efectele gândurilor și acțiunilor pe care le emit și le concretizează. Prin armonii și frumuseți constant echilibrate, în domeniul Artei Sacre creștine iconografiile își asumă cu o diversitate cuprinzătoare acest rol de sanogeneză a conștiinței, oferind în locul tensionărilor vizuale zilnice propunerea de a ne putea reculege, de a contempla esențiale învățăminte pentru transcenderea în veșnicie și de a ne înălța sufletește către Divine Energii!

Cuvinte cheie: stres vizual; conștiință; iconografii; sanogeneză (esențiale învățăminte).

Suferința non-umană. Perspective multi-specii asupra pierderii și jelierii

- **Irina Frasin**

Institutul de Cercetări Economice și Sociale „Gh. Zane”, Academia Română, Filiala Iași

Rezumat: Abilitatea animalelor de simți durerea și de a fi afectate de emoții a fost pusă, pentru mult timp, sub semnul întrebării. Astăzi însă, datorită multor cercetări de pionierat în domeniu, cei mai mulți oameni nu se mai îndoiesc de aceste lucruri. Însă, de cele mai multe ori, emoțiile (în special cele considerate „complexe”), abilitățile cognitive și complexitatea sentimentelor animalelor non-umane sunt încă subestimate. Facem acest lucru aproape inconștient, și publicul larg dar și oamenii de știință, datorită paradigmei speciste în care trăim, în care excepționalismul uman este

de necontestat. Iar acest fapt permite continuarea exploatării animalelor pe scară largă fără a pune cu adevărat în discuție practici extrem de crude. Considerăm că ar fi timpul să recunoaștem că similitudinile dintre noi și celelalte animale sunt mai importante decât diferențele. Și celelalte animale sunt indivizi cu istorii individuale, personalități distincte, trăind în mijlocul unor rețele sociale complexe. În momentul în care aceste rețele sunt rupte (cum este de cele mai multe ori cazul în cadrul relațiilor noastre cu celelalte animale), animalele suferă și jelesc, chiar dacă uneori în modalități invizibile pentru noi. Poate este timpul să nu mai ignorăm ceea ce deja știm și să începem să arătăm mai multă compasiune pentru toate ființele de lângă noi. Lucrarea se concentrează pe suferința celorlalte animale și o aduce în prim plan.

Cuvinte cheie: suferință; pierdere; empatie, compasiune; iubire; animale non-umane.

Extinderea conștiinței – între conștiința păcatului și dezideratul *Imitatio Christi*

- **Lavinia Iuliana Țânculescu-Popa**

Universitatea Hyperion – Facultatea de Psihologie; Facultatea de Comunicare și Relații Publice, Școala Națională de Studii Politice și Administrative

Rezumat: În lucrarea sa „Conștiința morală prin prisma psihologică”, Carl Gustav Jung (1958) propune înțelegerea morală a faptelor umane și ca *fapte fără conștiință*. Obiectivul lucrării este de a analiza posibilitatea actelor de conștiință a priori, care nu sunt dobândite și/sau transmise prin educație, ci care se manifestă spontan și care își au izvorul din ceea ce se numește, în limbaj comun, „glasul conștiinței”. Comunicarea evidențiază o natură asumat conștientă a actelor spontane de conștiință și nu inconștientă, așa cum susținea Jung. Acest proces de conștiință spontană are loc prin aderarea la un tip de cunoaștere pe care omul dorește să și-o apropie, atunci când ajunge să aibă acces la întreg domeniul de cunoaștere al unui domeniu de acțiune specific. Ca urmare, privim prezența conștiinței morale ca pe o condiție umană prealabilă care, printr-un act de asumare voită, devine parte a condiției umane implicite și conștient numită. Această conștiință morală nu se constituie într-o „știință” a Eului, ci într-o condiție umană care admite păcatul, neputința, limitarea, eroarea ca pe o parte a dezideratului *Imitatio Christi*.

Cuvinte cheie: conștiința morală; umbra; *Imitatio Christi*; integrarea opuselor.

Extrapolarea modelului conștiinței la nivel cosmic în budhismul Yogacara

- **Ovidiu Cristian Nedu**

Facultatea de Limbi și Literaturi Străine, Universitatea din București

Rezumat: În budhismul Yogacara, ca în majoritatea școlilor budhiste, conștiința nu este considerată o entitate substanțială ci, mai degrabă, un tip de experiență. Drept urmare, și conștiința cosmică nu reprezintă altceva decât experiența holistă, interconectată, a tot ceea ce există. Reprezintă conștientizarea vastă a întregii interconexiuni cauzale. Ființele individuale și viețile personale nu ar reprezenta „ființe” și experiențe ale unor astfel de „ființe”, ci experiențe mai „izolate”, mai „private”. Universul „fizic” reprezintă, în egală măsură, conștientizare, simplă experiență. Pretinsa sa „obiectivitate”, care îi este atribuită în mod current, este datorată statutului său de experiență „împărtășită”, de experiență întreșesută cu o pluralitate de experiențe „personale”. Totul reprezintă doar experiență având, în grade variate, un caracter „privat” sau „împărtășit”. Comunicarea propune analiza modului în care budhismul Yogacara încearcă să ofere o explicare idealistă a întregii manifestări a Universului, care nu ar reprezenta altceva decât experiența unei conștiințe cosmice denumită „conștiința depozit” (*alaya-vijnana*).

Cuvinte cheie: budhism; Yogacara; idealism; conștiință cosmică; univers împărtășit

Despre sănătate și boală în mediul organizațional - istorie veche, noi provocări

- **Radu-Ioan Popa**

Departamentul de Asistență Socială, Jurnalism, Relații Publice și Sociologie, Facultatea de Științe Socio-Umane, Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu

- **Mihaela Man**

Departamentul de Psihologie, Facultatea de Științe Socio-Umane, Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu

Rezumat: Lucrarea de față urmărește sublinierea importanței noilor transformări din mediul organizațional european, cu implicații directe și indirecte asupra sănătății angajaților, asupra gestionării bolii la locul de muncă și asupra modului de răspuns a actorilor implicați în proces. În termeni metodologici, analiza noastră a urmărit atât raportări statistice europene, cât și premise din perspectivă psihologică asupra diverselor afecțiuni din mediul de lucru european, indicatori privind asocierile dintre mediul organizațional, sănătatea fizică și mentală a angajaților. Suplimentar, observarea problematicilor privind boala și sănătatea în organizații se fundamentează pe paradigma traumei angajatului prins în lupta pentru: supraviețuire și însănătoșire, recuperare a unei normalități anterioare

îmbolnăvirii sau a unei normalități acceptabile, căutarea unei identități, recuperarea respectului de sine și dobândirea unei stări de bine. Toate aceste aspecte pot fi puse în raport cu drama de a fi „abandonat” de către o societate agresiv de dinamică, părtinitoare, subiectivă ce subvaluează sau neagă, după caz, situația complicată în care se poate regăsi la un moment dat fiecare dintre noi, afectând grav nivelul calității vieții, a sănătății mentale și funcționării benefice, în echilibru, a triadei bio-psiho-sociale. Lucrarea subliniază faptul că în anii următori trebuie adresate numeroase probleme privind atenția acordată managementului sănătății populației în mediul organizațional și dezvoltarea sistemelor de suport privind categoriile vulnerabile la locul de muncă. Referitor la aceste probleme abordarea psihologică este vitală, în cooperare cu alte ramuri ale științei implicate în proces, setând, în acest sens, o viziune comună.

Cuvinte cheie: sănătatea angajaților; management organizațional; stare de bine.

Conștiința emoțiilor și „The Steadfast Club”

- **Cristina Maria Bostan**
Institutul de Cercetări Economice și Sociale „Gh. Zane”, Academia Română, Filiala Iași
- **Iulia Dromereschi**
Asociația Informală a Vocilor pentru Incluziune

Rezumat: Una dintre provocările constante ale tinerilor este dezvoltarea emoțională, aceasta fiind dependentă direct de diversitatea de contexte sociale pe care le trăiesc. Astfel, adolescenții nu pot diferenția și identifica ușor emoțiile complexe de care au nevoie să fie conștienți pentru o bună adaptare emoțională. Întrucât emoțiile, spre deosebire de stările afective precum dispozițiile, sunt de scurtă durată, capacitatea de a reflecta la ele este și ea redusă ca timp. În comunicarea de față, propunem o sinteză a modului în care se diferențiază emoțiile de celelalte stări afective (Izard, 1992; Wollheim, 2008), o actualizare a ceea ce înseamnă emoții complexe și în ce măsură o inițiativă „club de carte” poate ajuta tinerii să se dezvolte emoțional adaptativ. Pentru dezvoltarea conștiinței emoțiilor, prin conștientizare și toate etapele ce le presupune (spre exemplu identificarea emoțiilor, identificarea rolului reglator, a contextelor sociale specifice, etc.), propunem dezvoltarea unei inițiative, „The Steadfast Club”, un club de carte destinat adolescenților, în care temele centrale sunt conștientizarea emoțiilor și a contextelor sociale ce le creează. În această inițiativă, accentul cade pe discutarea literaturii de tipul *Young Adult* contemporană, în care se discută teme sensibile, dificile chiar. Unele dintre cele mai intense discuții se pot derula în jurul cărților precum „O listă semidefinitivă a celor mai îngrozitoare coșmaruri” (Krystal Sutherland), în care tema centrală este anxietatea și în care o parte dintre personaje suferă de diverse fobii, „Șoseaua Jellicoe” (Melina Marchetta), care abordează, printre altele, sentimentele de vinovăție ale supraviețuitorului (*survivor's guilt*), dar și responsabilitatea adolescenților pentru alți adolescenți, sau „Amândoi mor la sfârșit” (Adam Silvera), în care protagoniștii își descoperă prietenia în ultima zi a vieții lor, iar fundalul lor familial și social revelează un trecut marcat de abandon sau de teama de acesta. Aceste propuneri teoretice și practice sunt în final analizate și din perspectiva rolului educațional pe care l-ar putea avea, precum și valoarea psihoterapeutică ale acestora.

Cuvinte cheie: emoții; dezvoltare emoțională; „club de carte”; „The Steadfast Club”, adolescenți.

Analfabetism funcțional, metacogniție și competență pedagogică

- **Tudor Stanciu**
Centrul de consiliere, orientare în carieră și incluziune socială, Universitatea Tehnică „Gh. Asachi” din Iași

Rezumat: Alfabetizarea funcțională (*survival literacy* sau *reductionist literacy*) este considerată un mijloc de a ajuta oamenii să negocieze o adaptare cu succes la societatea în care trăiesc. Cu toate acestea, în România, 1 din 5 adulți sunt analfabeți funcționali și 40% dintre tinerii de 15 ani nu înțeleg textul citit. Dintre numeroasele cauze, una ar putea fi pregătirea profesorilor. Dacă pretindem reușită și succes de la elevi și studenți ar trebui să ne întrebăm mai întâi câți dintre profesori sunt pregătiți să-i învețe să învețe și au competența pedagogică necesară unui astfel de proces. În acest context, metacogniția este o modalitate de a anticipa, monitoriza și evalua elevii pe baza conștientizării de către elevi a ceea ce trebuie învățat și îndeplinit, a ceea ce înseamnă o strategie precisă și a progresului obținut. Pentru a produce valori în contextul competitiv actual global literația funcțională ar trebui să devină o prioritate a sistemului educațional românesc.

Cuvinte cheie: analfabet funcțional; competența; metacogniție.

Curatorii conștiinței trecute - model pentru provocările prezentului

- **Ioana Leontioaia**

Muzeul Literaturii Române, Iași

Rezumat: Pentru a răspunde la întrebări de tipul „Este posibilă o transformare profundă a conștiinței individuale care să se reflecte în conștiința colectivă?” sau „Există mijloace pentru facilitarea acestei schimbări?”, educația muzeală propune câteva sugestii. Unii autori amintesc de conștiința lingvistică ca valoare formativă a omului (Bâlici, 2013). Aceasta conferă unitate și integritate persoanei în procesul său de transformare. Lucrarea de față își propune să abordeze tema conștiinței și educației pentru a analiza implicațiile muzeale ale modului în care cultura și trecutul național formează conștiința colectivă. Muzeul oferă o alternativă viabilă de petrecere a timpului întrucât combină implicarea cognitivă cu cea emoțională și estetică, în manieră armonioasă. În primul rând vorbim despre accesibilitatea crescută la patrimoniul cultural literar datorată modului de expunere a acestuia prin activități non-formale și ateliere interactive. Acestea se realizează în cadrul muzeelor și în casele memoriale, ceea ce familiarizează publicul cu viața și personalitatea scriitorului. Educația muzeală sprijină dezvoltarea conștiinței umane în cadrul comunității prin prilejuirea interacțiunii publicului prezent cu personalitățile trecutului. Moralitatea învățată prin literatură se traduce în formarea caracterului iar judecățile de valoare se dezvoltă pe măsura implicării în fiecare activitate educativă.

Cuvinte-cheie: conștiința umană; educație muzeală; patrimoniu; identitate culturală; conștiința lingvistică.

Conștiința școlarului mic

- **Alina Suceveanu**

Școala Gimnazială „Junior”, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași

Rezumat: Descoperirile din sfera neuroplasticității ne ajută să privim într-o altă cheie, mult mai optimistă, natura umană în general și potențialul elevilor în mod special (Nuță, 2000; Doidge, 2007). Vârsta școlară mică este vârsta ideală pentru conturarea, mai mult sau mai puțin schematică, a conștiinței. Copilul descoperă cine este ca individ, se poziționează în relațiile cu ceilalți în cadrul grupului, se vede ca parte integrantă și responsabilă în universul școlar. Clasele pregătitoare, I și a II-a fac parte din ciclul achizițiilor fundamentale, perioadă în care școlarul mic dobândește competențe de citit-scriș și socotit. Pentru a învăța să citească e nevoie de hărți neuronale mari. Se pornește de la recunoașterea literelor, câmpul vizual se lărgiște apoi spre silabă și cuvânt. Neuronii individuali antrenați în acest proces ocupă la început mai mult spațiu, iar după o vreme devin mai eficienți, în cele din urmă fiind nevoie de mai puțini pentru efectuarea sarcinii. Pe măsură ce cititul devine cursiv se trece la utilizarea neuronilor potriviți pentru această misiune, lăsându-se astfel loc pentru hărți cerebrale noi, în care cititul reprezintă un instrument și nu un scop în sine ca până acum. Este momentul în care elevii se pot bucura de universul cărților, conștientizează tipologii de personaje și scriu cu ușurință texte proprii. Reorganizări complexe de același tip se produc și în cazul scrisului. La clasa pregătitoare elevii scriu cu litere mari de tipar deoarece scrierea fiecărei litere de tipar, separat, e mai puțin solicitantă pentru creier. Scrierea cu litere de mână, în mișcări fluide în care literele sunt înlănțuite în grupuri presupune însă mișcări mult mai complexe pe care creierul trebuie să le proceseze. Pentru a veni în sprijinul copiilor, am alocat zilnic timp pentru trasarea de linii după modele variate în care foloseam coordonarea ochi-mână și memoria. Am observat îmbunătățiri nu doar în ceea ce privește încadrarea în spațiul grafic al caietului, ci și o viteză crescută la scris și citit.

Cuvinte cheie: vârstă școlară mică; neuroplasticitate; valențe formative.